

Hämeenlinnan kaupunki
Viranomaispalvelut
kaupunkirakenne@hameenlinna.fi

Lausuntopyyntönnä 13.11.2023, dnro HML/3507/11.01.00/2018

**Ahveniston ampumaradan lopettamissuunnitelma, 109-420-14-0, Pullerinmäki,
Hiihtomäentie, Hämeenlinna**

Hämeenlinnan kaupunki/ Viranomaispalvelut pyytää Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) lausuntoa Hämeenlinnan ampumaseura ry:n toimittamasta Ahveniston ampumaradan lopettamissuunnitelmasta. Lausuntoa pyydetään erityisesti esitetyistä lopettamistoimenpiteistä, aikataulusta ja pohjaveden tarkkailusuunnitelmasta.

Lopettamissuunnitelmassa on esitetty kaksi tarkoitukseen sopivaksi katsottua vaihtoehtoa (haitta-ainepitoisen ratarakenteen poistaminen tai haitta-aineiden eristäminen).

Koska maan poistaminen taustavalleista on paikalla ongelmallista ja se olisi rinteeseen kohdistuvan voimakkaan maanmuokkauksen vuoksi itsessään ympäristölle kuormittavaa, esitetään toiseksi vaihtoehdoksi taustavallissa olevien haitta-aineiden eristäminen ulkopuolisista vesistä. Koska eristämällä pyritään välttämään maa-ainesten kaivaminen, tehtäisiin se pinnoittamalla taustavallien haitta-ainepitoinen maa-aines yläpuolelta. Tarkoitukseen olisi mahdollista käyttää esimerkiksi suodatinkangasta ja sen päälle levitettävää bentoniittimattoa, joka on vesitiivis, muovautuva ja jäätymistä kestävä pitkäikäinen materiaali. Eriste asetettaisiin molempiin taustavalleihin koko niiden leveydeltä niin, että luotien iskemäkohdat ja niiden yläpuolinen maa peittyvät tarpeeksi kattavalta alueelta, jotta ympäristön sade- ja sulamisvedet eivät pääse kosketuksiin eristeen alla olevan haitta-ainepitoisen maa-aineksen kanssa. Onnistuneen eristämisen myötä taustavalleissa olevien luotien rapautuminen ja liukeneminen käytännössä päättyisivät, sillä luodit eivät enää olisi kosketuksissa maahan suotautuvaan veteen. Eristeen asentaminen edellyttäisi taustavallien pinnan tasoittamista ja jonkin verran kasvuston poistamista.

Ampumaradan alueella sijaitsevat rakennelmat (molempien lajiratojen katokset, seinämät ja muut rakennelmat, maalialueiden rakennelmat, varastorakennus ja bajamaja) esitetään purettavan ja purkujätteen myytävän eteenpäin tai vietävän asianmukaiseen

vastaanottopisteeseen. Myös pienoiskivääriradan maalialueella oleva betoninen näyttösuoja puretaan.

Alemman ohjearvon ylittäneitä lyijypitoisuuksia havaittiin vuoden 2022 näytteenotossa pistooliradan ampumapaikkojen edustalla ja välialueella, ja ylemmän ohjearvon ylittäviä lyijy- ja antimonipitoisuuksia havaittiin pienoiskivääriradan ampumapaikkojen edustalla. Näistä pistooliradan ylitykset ovat suhteellisen vähäisiä, ja koska vuoden 2011 pintamaan alapuolelle tehdyssä näytteenotossa ampumapaikkojen edustan ja välialueen lyijypitoisuudet vastasivat rata-alueen vierestä otettujen taustanäytteiden pitoisuuksia, ei lyijyn voida todeta kulkeutuneen yli 20 senttimetrin syvyyteen radan näytteenottoa edeltäneiden toimintavuosien aikana (1965–2011). Pistooliradan ampumapaikkojen edustalle ja välialueelle ei esitetä erityisiä kunnostustoimenpiteitä.

Pienoiskivääriradan ampumapaikkojen edustalla maaperän ylemmät ohjearvot ylittivät lyijyn ja antimonin osalta ylimmässä pintakerroksessa. Koska ylitykset ovat pistooliradalla havaittuja pitoisuuksia melko paljon suuremmat, esitetään pienoiskivääriradan ampumapaikkojen edustan pintamaan ylin kerros (0–20 cm) poistettavan ja vietävän pilaantuneita maita vastaanottavalle laitokselle. Ampumapaikkojen edustan katsotaan ulottuvan noin kolmen metrin matkan ampumapaikkojen betonikorokkeelta välialueen puolelle koko pienoiskivääriradan leveydeltä (noin 225 m²). Poistettavan maan tilavuus on siten noin 45 m³.

Pohjaveden tarkkailu toiminnan loputtua

Lopettamissuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamisen jälkeen ampumarata-alueella olevat haitta-aineet on joko poistettu alueelta tai eristetty ympäristöstään, minkä jälkeen ne eivät enää muodosta vaaraa pohjavedelle.

Tarkkailuna esitetään kunnostustoimenpiteiden jälkeen pohjavesinäytteiden ottamista ampumaradalla sijaitsevasta pohjavesiputkesta (0106) sekä hyppymäen putkesta (9414) kahdesti niin, että ensimmäiset näytteet otetaan vuoden kuluttua ja toiset näytteet kahden vuoden kuluttua kunnostustoimenpiteiden valmistumisesta. Kahden vuoden jälkeen näytteitä esitetään otettavan tarpeen mukaan 1–3 vuoden välein. Mikäli näytteistä ei muutaman vuoden jälkeen ilmene ampumaratatoiminnasta peräisin olevien haitta-aineiden kohonneita pitoisuuksia, esitetään näytteenotosta luovuttavan. Näytteistä analysoidaan lyijyn (Pb), antimonin (Sb), kuparin (Cu), sinkin (Zn) ja arseenin (As) liukoiset pitoisuudet sekä pH, sähkönjohtavuus ja sameus. Tulokset toimitetaan valvovalle ympäristöviranomaiselle. Mikäli näytteissä havaittaisiin erityisesti lyijyn ja antimonin osalta kohonneita pitoisuuksia, arvioitaisiin toimenpidetarve erikseen yhdessä ympäristöviranomaisen kanssa.

Aikataulu

Lopettamissuunnitelman täydennyksessä 25.10.2023 on esitetty, että Hämeenlinnan Ampumaseura ry tulee hakemaan avustusta lopettamistoimenpiteiden toteuttamiseen. Ennen mahdollisen rahoituksen varmistumista lopettamistoimille ei esitetä sitovaa aikataulua. Tavoitteena on kuitenkin aloittaa suunnitelman mukaiset työt vuoden 2026 loppuun mennessä.

HÄMEEN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN (ELY-KESKUS LAUSUNTO

Ahveniston ampumarata sijaitsee Hämeenlinnassa Pullerinmäen kaupunginosassa osoitteessa Hiihtomäentie (kiinteistötunnus 109-420-14-0).

Ampumarata sijaitsee Ahvenisto-Parola -nimisellä vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella (0410905) ja sen varsinaisella muodostumisalueella, jossa maaperä on hiekkaa ja soraa. Samalla pohjavesialueella, ampumarata-alueesta noin 800 metriä kaakkoon, sijaitsee Ahveniston tekopohjavesilaitoksen vedenottamo ja noin kolme kilometriä luoteeseen Pikku-Parolan pohjavedenottamo. Pohjaveden päävirtaussuunta ampumarata-alueelta on luoteeseen. Pohjavettä esiintyy alueella noin viiden metrin syvyydellä maanpinnasta. Ahveniston tekopohjavesilaitoksen pohjavedenpinnan tasoa alentava vaikutus saattaa ulottua ampumarata-alueelle.

Alueella ei ole asemakaavaa. Yleiskaavassa alue sijoittuu SL-alueelle ja itse radan kohdalla on merkinnät E/SL. Alue on mäntyvoittoista harjualueutta ja itse rata sijaitsee vallitsevaa aluetta paljon alempana supassa. Ampumarata-alue sijaitsee Ahvenistonharjun - Vuorenharjun Natura 2000-alueella (FI031003, SCI) ja Ahveniston luonnonsuojelualueella.

Kohteen olosuhteet huomioiden Hämeen ELY-keskus katsoo, että pilaantuneen maaperän puhdistaminen tulisi toteuttaa vuoden 2025 loppuun mennessä. Pilaantuneen maaperän puhdistamisesta tulee tehdä ilmoitus Hämeen ELY-keskukselle ympäristönsuojelulain 133 §:n mukaisesti.

Ennen pilaantuneen maaperän puhdistamista koskevan ilmoituksen jättämistä ELY-keskukselle, on syytä toiminnanharjoittajan ja ELY-keskuksen välillä pitää ennakkoneuvottelu maaperän puhdistamiseen liittyvistä menetelmistä ja tavoitetasoista.

ELY-keskus katsoo, että ennen pilaantuneen maaperän puhdistamistoimia ampumaradalla voidaan purkaa maanpäällisiä rakenteita. Maanalaiset rakenteet tulisi purkaa ja poistaa vasta

maaperän puhdistamisen yhteydessä, jotta mahdolliset haitta-aineet eivät pääse leviämään. Alueelle jäävät rakenteet tulee peittää, jos on vaara, että sade-/ sulamisvedet voivat liuottaa niistä haitta-aineita.

Lopettamissuunnitelmassa on esitetty kaksi tarkoitukseen sopivaksi katsottua haitta-ainepitoisen maaperän käsittelyvaihtoehtoa (haitta-ainepitoisen ratarakenteen poistaminen tai haitta-aineiden eristäminen). Maaperätutkimuksissa (Envineer Oy, tutkimuspyytäkirja 30.11.2022, projekti 11667-001 Ahveniston ampumarata) on sekä pistooliradan että pienoiskivääriradan taustavalleissa todettu korkeita, ylemmän ohjearvon ylittäviä lyijypitoisuuksia. Pitoisuudet ylittävät huomattavasti vaarallisen jätteen raja-arvon 2 500 mg/kg. Korkeisiin pitoisuuksiin voi vaikuttaa jonkin verran maaperänäytteen sekaan näytteenotossa joutuvat, lyijyä sisältävien luotien palaset. Hämeen ELY-keskus katsoo, että ensisijaisesti korkeita haitta-ainepitoisuuksia sisältävä maa-aines tulee pyrkiä poistamaan/poistaa alueelta.

Pohjavesi

Ampumaradan kaakkoispuolelle tulee asentaa uusi pohjaveden havaintoputki. Putkesta saatava pohjaveden pinta- ja laatutieto on tarpeen arvioitaessa ampumaradan haitta-aineiden kulkeutumista Ahveniston vedenottoaivoille päin. Nykyisellä vedenotolla pohjaveden virtaussuunta ei näyttäisi olevan ampumaradalta vedenottoaivoille, mutta suuremmille vedenottomäärillä voi virtaussuunta paikallisesti muuttua.

Pohjaveden tarkkailua tulee jatkaa ampumaradan määräaikaisessa ympäristöluvassa (Hämeenlinnan ymräla 19.9.2012 § 175) edellytetyllä tavalla siihen saakka, kunnes Hämeen ELY-keskus tekee päätöksen pilaantuneen maaperän puhdistamista koskevasta ilmoituksesta. Näytteet tulee ottaa havaintoputkista 0601 Ampumarata ja 9414 Hyppyrimäki sekä ampumaradan kaakkoispuolelle asennettavasta uudesta havaintoputkesta. Päätöksessään Hämeen ELY-keskus tulee määrittämään puhdistamisen aikaisen pohjavesitarkkailun tarpeen. Kunnostuksen jälkeisestä pohjaveden tarkkailusta ELY-keskus päättää puhdistuksen loppuraportin valmistumisen jälkeen.

Hyväksyntä

Lausunnon on esitellyt ympäristöasiantuntija Maria Borg ja ratkaissut valvontapäällikkö Sinikka Koikkalainen. Lausunnon valmisteluun on osallistunut johtava asiantuntija Kati Häme, hydrogeologi Petri Siiro ja pohjavesiasiantuntija Tuomo Korhonen. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Tämä asiakirja HAMELY/503/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument HAMELY/503/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Borg Maria M 20.12.2023 14:18

Ratkaisija Koikkalainen Sinikka 20.12.2023 14:26